

BIJLAGE 5: NOTA BELGISCH KETENOVERLEG

25/01/2017

NOTA met betrekking tot het toepassen van verdoofd slachten op basis van post-cut stunning als aanvaardbaar alternatief voor het onverdoofd ritueel doden van dieren alsook de erkenning van offeraars binnen het Vlaams Gewest.

Dierenwelzijn neemt een steeds belangrijkere plaats in in onze samenleving. De consument vraagt en verwacht dan ook steeds vaker dat de producten die hij koopt met het volle respect voor dierenwelzijn geproduceerd werden. Het onbedwelmd slachten van dieren is een van de gevoeligste punten in het maatschappelijk debat rond dierenwelzijn.

Wetenschappelijk onderzoek heeft duidelijk aangetoond dat het onbedwelmd slachten van dieren zeer ernstig lijden met zich meebrengt dat voornamelijk bij runderen meerdere minuten kan aanhouden. Zo blijkt uit een recente studie in Nederland¹ dat in een praktijksituatie runderen gemiddeld pas 2 minuten na de halssnede het bewustzijn verliezen. Er bestaan op vandaag echter onvoldoende praktisch bruikbare en economisch haalbare methoden om dieren voor de halssnede reversibel te bedwelmen en het lijden van de dieren bij het slachten te vermijden.

Vanuit een bezorgdheid voor het dierenwelzijn heeft de regelgever de voorafgaande bedwelming ingevoerd als algemene regel. Deze nota wenst in eerste instantie de nodige onderbouwing te verschaffen om post-cut stunning als overgangsmaatregel te aanvaarden. De huidige technologische evoluties op vlak van bedwelming dienen evenzeer in overweging genomen te worden zodra zij wetenschappelijk aantoonbare resultaten kunnen afleveren.

Vanuit een internationaal perspectief blijkt eveneens dat het opleggen van een beperkend kader naar de methode van bedwelming een stigmatiserend effect zal hebben op de sector en mee de concurrentiekracht van de sector op de helling zet. De economische conjunctuur vraagt dan ook een pragmatisch kader om zowel aan de verzuchtingen van de consument te voldoen enerzijds maar anderzijds ook onze exportpositie in het buitenland te vrijwaren.

Finaal blijkt Wallonië reeds stappen gezet te hebben om post-cut stunning een breder draagvlak te geven door de erkenning van de offeraars niet meer te laten afhangen van de Moslimexecutieve maar dit open te stellen voor alle erkende instanties binnen de Europese Unie². Dit sterkt de filière in de bekrachtiging door de Minister dat ook offeraars in Vlaanderen een gelijksoortige goedkeuring kunnen verkrijgen³. Dit komt alvast het equal playing field op nationaal niveau ten goede.

¹ P. Vanthemsche et al, 2015, Joods ritueel slachten – Evaluatie haalbaarheid van het convenant

² Arrêté du Gouvernement wallon du 18 août 2016 modifiant l'article 2 de l'arrêté royal du 11 février 1988 relatif à certains abattages prescrits par un rite religieux

³ Koninklijk besluit van 11 februari 1988 betreffende sommige door een religieuze ritus voorgeschreven slachtingen.

Post-cut stunning

In 2004 produceert het dieergezondheid en – welzijnspanel van EFSA⁴ een rapport over welzijnsaspecten bij bedwelming en doding. Het panel definieert “dood” binnen de slachtcontext als “afwezigheid van hartactiviteit (bv. hartpuls) wanneer bloeden is gestopt” of als “destructie van hersenen waardoor bepaalde hersenstamreflexen (bv. pupil- of corneareflex) niet meer kunnen worden opgewekt.” Het penetrerend penschiettoestel dringt in de hersenstam om vitale centra te beschadigen. Hierdoor valt enkel de ademhaling stil, niet het hart. De dood treedt met andere woorden in door verbloeding.

Verordening (EG) Nr. 1099/2009 VAN DE RAAD van 24 september 2009 inzake de bescherming van dieren bij het doden omschrijft in artikel 2 het begrip ‘Doden’ als een bewust gebruikte methode die finaal in de dood van een dier resulteert, waarbij elke vermijdbare vorm van lijden wordt bespaard. Artikel 3 geeft aan dat bij het doden van dieren en daarmee verband houdende activiteiten ervoor wordt gezorgd dat de dieren elke vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden wordt bespaard. Artikel 4 beschrijft twee methoden van bedwelming, met name bedwelming met dood tot gevolg, of “eenvoudige bedwelming” die niet de onmiddellijke dood tot gevolg hebben. “Eenvoudige bedwelming” moet gevolgd worden door een dodingsmethode zoals verbloeding. De toegelaten bedwelmingmethoden zijn beschreven in bijlage I van de verordening.

Het Koninklijk besluit van 16 januari 1998 inzake de bescherming van dieren bij het slachten of doden bevestigt in artikel 2 dat dieren dienen te worden bedwelmd voor het slachten of onmiddellijk worden gedood overeenkomstig het bepaalde in hoofdstuk III van de bijlage. Slachten wordt gelijkgesteld als doden door verbloeding. Bijkomend vermeldt Hoofdstuk III, Deel A, punt 1 het penschiettoestel als toegestane methode voor bedwelming.

Het Besluit van de Vlaamse Regering dd. 19 februari 2016 betreffende de bescherming van dieren bij het slachten of doden vermeldt geen bijkomende specifieke bepalingen.

Post-cut stunning geeft een volwaardige invulling aan de modaliteiten die zowel in de Europese verordening en nationale regelgeving worden opgenomen, in die zin dat het gaat om een dodingstechniek waarbij de dood intreedt door verbloeding terwijl het penschiettoestel door de wijze van toepassing het dier voor de verbloeding en de dood bedwelmt. FEBEV engageert zich om de nodige werkinstructies voor de sector te voorzien teneinde de correcte toepassing van de post-cut stunning te garanderen.

⁴ EFSA (2004): Opinion of the Scientific Panel on Animal Health and Welfare (AHAW) on a request from the Commission related to welfare aspects of the main systems of stunning and killing the main commercial species of animals

Wij stellen dan ook voor aan het kabinet dat verdoofd slachten op basis van post-cutstunning in functie van bovenstaand wordt aanvaard als best beschikbaar alternatief voor onverdoofd ritueel slachten in afwachting van verdere technologische vooruitgang.

Etikettering

Daar het slachten met voorafgaande bedwelming de algemene regel is, verwacht de consument dat vlees dat zonder specifieke aanduiding wordt aangeboden, afkomstig is van verdoofd geslachte dieren. Het is echter niet uitgesloten dat ook vlees van onverdoofd geslachte dieren wordt aangeboden aan consumenten die niet behoren tot de joodse of islamitische geloofsgemeenschap, bv. omdat het karkas werd afgekeurd door de religieuze autoriteiten of omdat bepaalde delen van het karkas niet door de geloofsgemeenschap(en) geconsumeerd worden.

We onderschrijven de vraag naar informatie van de consument over de herkomst van het vlees dat hij koopt. Vanuit deze bezorgdheid geeft COMEOS aan dat haar leden zich elk voor zich en voor de verkooppunten in eigen beheer willen engageren tot het volgende:

- In regel enkel vers vlees van verdoofd geslachte dieren aan te bieden door hiervoor contractueel of via lastenboeken garanties te eisen van hun leveranciers;
- Wanneer ze weten dat ze vlees aanbieden van dieren die zonder bedwelming werden geslacht, dit duidelijk te vermelden op de verpakking.

Dit engagement hangt samen met bovenstaande vraag om verdoofd slachten op basis van post-cutstunning te aanvaarden als best beschikbaar alternatief voor onverdoofd ritueel slachten in afwachting van verdere technologische vooruitgang. Post-cut stunning vergt dan ook geen etikettering.

Erkenning offeraars

Voor een volledige deblokkering van de problematiek gekoppeld aan post-cut stunning is het essentieel dat Vlaanderen afstand neemt van het KB dat de Moslimexecutieve het alleenrecht verleent voor de erkenning van offeraars in België. Op 18 augustus laatstleden nam de Waalse regering reeds stappen om de erkenning van de offeraars binnen de EU toe te staan. Dit opent ook perspectieven voor de hele filière om zich te verzekeren van een Europees equal playing field waarbij de afzet van onze producten gegarandeerd blijft.

Schape –en vleeskalversector

Beide sectoren hebben een traditie van sterke exportgerichtheid waarbij religieuze riten strikt worden toegepast. Hierdoor zal de evolutie naar post-cut stunning een gefaseerde aanpak vergen. Bevraging van deze sectoren bracht reeds naar voren dat een volledige omslag naar post-cut stunning op korte termijn een drastische impact zou hebben op hun afzet waarbij duidelijk aangestipt dient te worden dat deze producten in hoofdzaak voor de buitenlandse markten zijn bestemd.

Deze sectoren kunnen zich momenteel beroepen op de derogatieregels die wettelijk gezien voorzien zijn in het vooruitzicht van een plan van aanpak om een alternatieve invulling te voorzien.

Conclusie

Op basis van het onderzoek gevoerd door EFSA in 2004 in combinatie met de analyse van de terminologie toegepast in zowel EU als nationale en regionale regelgeving, voldoet het principe van post-cut stunning aan de modaliteiten van verdoofd slachten en kan het als huidige best beschikbaar alternatief voor onverdoofd ritueel slachten worden aanvaard in afwachting van verdere technologische ontwikkelingen.

De retailsector verklaart zich op basis van bovenstaande benadering bereid om elk voor zich en voor de verkooppunten in eigen beheer in regel enkel vers vlees van verdoofd geslachte dieren aan te bieden, door hiervoor contractueel of via lastenboeken garanties te eisen van hun leveranciers. Wanneer ze weten dat ze vlees aanbieden van dieren die zonder bedwelming werden geslacht, dit duidelijk te vermelden op de verpakking.

De sector is verder vragende partij om de erkenning van de offeraars binnen het Vlaams Gewest open te stellen voor alle erkende inrichtingen op het Europees grondgebied, dit in analogie met de realisatie van het Waals Gewest.

Wat de schapen – en kalversector betreft is het essentieel om overgangsmaatregelen te voorzien teneinde de sterke exportgerichtheid van de betrokken sectoren waarbij religieuze riten strikt worden toegepast niet in het gedrang te brengen. Hiertoe is bijkomend overleg noodzakelijk.

Wij zijn er dan ook van overtuigd dat hiermee een solide basis wordt gecreëerd voor verdere werkzaamheden binnen de sector om post-cut stunning als volwaardige oplossing te willen zien in afwachting van verdere technologische progressie (onder meer reversibel 'pre-cut stunning'). Hiermee houden we rekening met het feit dat er mogelijks andere alternatieven op vlak van bedwelming kunnen ontwikkeld worden in de toekomst.

Het ketenoverleg vraagt de Minister dan ook om deze globale visie en benadering mee te onderschrijven in een convenant tussen de sector en de overheid.
